

Priloge za veliko ofenzivo proti Japoncem na Pacifiku

General MacArthur prevzel vrhovno poveljstvo zavezniške oborožene sile. Čez 60 bombnikov se udeležilo napada na Tokio in druga japonska mesta. Britske čete v Burmi uničijo oljake, da ne bi prišli v japonske roke. Rusija odredila splošno mobilizacijo ljudstva in storila druge korake za odbijanje pričakovane nazijske ofenzive

Melbourne, Avstralija, 20. apr. — Formalno naznanilo pravi, da je ameriški general Douglas MacArthur prevzel vrhovno poveljstvo vse zavezniške oborožene sile v južozapadnem Pacifiku in da je bil instruiran, naj začne splošno ofenzivo proti Japoncem. Naznanilo je objavil avstralski premier John Curtin po posvetovanju z reprezentanti Velike Britanije, Holandije in Nove Zelandije.

Vest, da so v teku priprave za veliko ofenzivo in da jo bo vodil MacArthur, je bila sprejeta z navdušenjem na znanje. Mnenje prevladuje, da bo šla zavezniška sila v akcijo na morju, kopnem in v zraku.

Bern, Švica, 20. apr. — Sem dopela poročila iz nemških in japonskih virov se glase, da je 60 do 80 zavezniških bombnikov metalo bombe na Tokio, Jokohamo, Kobe in Nagoyo zadnje sobote. To je bil prvi letalski napad na japonska mesta od začetka vojne.

Bombe so porušile več tovarn in zantile mnogo požarov. Radijsko poročilo iz Berlina pravi, da je japonska vlada začela zbirati skladišča za financiranje konstrukcije novih tovarn.

Tokio, 18. apr. — Zavezniška letala so napadla Tokio in okolice danes popoldne, pravi uradno poročilo. Bombe so padale na hiše, sole in bolnišnice, toda povzročena škoda ni velika. To je bil prvi bombni napad na japonsko prestolnico od začetka vojne na Pacifiku.

Uradna časnikarska agencija Domej poroča, da so letala metala bombe tudi na Jokohamo, glavno in največje japonsko pomorsko bazo, kjer so velike ladevalnice. Napadalcu so pridreli nad Tokio in Jokohamo iz več smeri. Tri sovražna letala so bila sestreljena.

New Delhi, Indija, 18. apr. — Indijska bojna mornarica je odplela 40.000 Indijcev iz Burme, od čim so britske čete začele pomagati in uničevati oljake na ozemlju Yenang-Yaung, da ne bi prišli v japonske roke. Poveljstvo britskih čet je priznalo, da je položaj kritičen.

Burma, 18. apr. — Britske čete so se umaknile iz Magweja, strateškega mesta ob reki Irrawaddy, kot posledica pritiska japonske oborožene sile. Kitajsko vrhovno poveljstvo pravi, da so kitajske čete pod vodstvom ameriškega generala Joseph E. Stilwella prizadale velike izgube Japoncem v bitki na fronti pri reki Sittang. Čez tisoč japonskih vojakov je padlo v tej bitki.

Ameriški bombniki so bombardirali Rangoon, glavno burmansko mesto, ki so ga Japonci okupirali pred nekaj tedni. Bombe so porušile več militarističnih naprav in zantile ogromne požare. Vsi bombniki so se srečno vrnili v svoja oporišča po napadu.

Canberra, Avstralija, 18. apr. — Avstralski letalci so izvršili nov napad na Kuepang, bazo na holandskem otoku Timor, katero so Japonci zasedli. Vrgli so na otok tisoč razstrelivih in zažigalnih bomb na militaristične objekte.

Washington, D. C., 18. apr. — Težki topovi na obrežju ob Manilskem zalivu so utihnili japonske topniške baterije na Ba-

taanskem polotoku in pri Caviti, poroča vojni department. Japonski letalci so ponovno metali bombe na Corregidor, otoško trdnjavo, in na otok Caballo. Sredite bitke so v teku na otoku Panay, kjer so se v zadnjih dneh izkrcale nove japonske čete. Ta otok leži 150 milj južno od utrdb ob Manilskem zalivu. Vojni department je prej poročal, da pogreša 65.000 vojakov in civilistov, ki so se nahajali na Bataanskem polotoku. Iz tega se sklepa, da so jih ujeli Japonci. Med temi je deset ameriških in šest filipinskih generalov.

Poročilo, ki ga je vojni department prejel iz Avstralije, je, da malarija, ne japonske čete, premagala ameriške in filipinske brambovce na Bataanskem polotoku. Deset tisoč vojakov je zbolelo in morali so jih odpeljati v bolnišnice. Malarija je začela kositi vojake, koj je zmanjkalo kvinina, zdravila proti tej bolezni.

Tokio, 18. apr. — Časnikarska agencija Domej pravi, da so Japonci ujeli 50.000 ameriških in filipinskih vojakov na Bataanskem polotoku. Med temi je 6000 ameriških vojakov.

London, 18. apr. — Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da sovjetske armade prodirajo naprej proti Smolensku kljub velikemu odporu Nemcev. Prvi vojaški oddelki so dospeli do Demidova, strateške točke, ki leži 40 milj severozapadno od Smolenska. V tem prodiranju so Rusi okupirali več nemških utrdb.

Iz Stockholma poročajo o ljutih bitkah med Rusi in Nemci na fronti med Ladoškim in Ilmenskim jezerom pod Leningradom. Sovjetske čete so v ofenzivi na tej fronti in so prizadale Nemcem težke izgube.

Moskva, 18. apr. — Ruska bojna mornarica je potopila nemški vojaški transport na Barenemskem morju, pravi uradni komunikator. Rdeča zvezda, glasilos ruske armade, poroča, da je 19.000 italijanskih vojakov padlo v bitkah na ruskih frontah.

Kujbišev, Rusija, 18. apr. — Totalna mobilizacija ruskega ljudstva je bila odredjena v zvezi s pripravami za odbijanje pričakovane Hitlerjeve ofenzive. Vsi prebivalci, moški, ženske in otroci so prizadeti v mobilizaciji. Oni, ki niso sposobni za vojaško službo, bodo opravljali pomožna vojaška dela. Vsa razpoložljiva človeška sila bo pomagala v vojnih naporih. Za dela na kmetijah in v tovarnah so mobilizirani celo otroci od dvanaestega leta naprej.

London, 18. apr. — Angleži so izvršili nove masne letalske napade na nazijska oporišča v zadnjih pokrajinah in vse obrežje na drugi strani Rokavskega preliva. Šesto bojnih letal je metalo bombe na pokrajine od Calaisa, Francija, do Augsburga, mesta v južni Nemčiji, važnega industrijskega centra.

Augsburg je oddaljen samo 35 milj od Monakova, kjer so velike letalske tovarne, v katerih izdelujejo letala tipa Messerschmitt. Angleški letalci so vrgli na tisoče bomb na militaristične naprave, ki so povzročile ogromno škodo. London je naznanilo, da se bo letalska ofenziva, ki se je pričela v velikem obsegu ta teden, nadaljevala.

Nacrta za omejitve profitov zavržen

Senator Taft predložil nov osnutek

Washington, D. C., 18. apr. — Člani odsekov za apropriacije obeh zbornic so izločili amandament glede omejitve profitov korporacij, ki so udeležene v proizvodnji bojne opreme, na šest odstotkov, odobrili pa nacrt, ki določa nadaljnjo vsoto \$19.600.000,000 za financiranje vojne in ojačanje oborožene sile na kopnem, morju in v zraku. Zavezni amandament je bil sprejet v nižji zbornici.

Člani kongresa, ki skušajo preprečiti grmadenje vojnih profitov, so argumentirali, da bi sprejetje amandamenta lahko zavrglo proizvodnjo bojne opreme, ki je nastala po vstopu Amerike v prvo svetovno vojno.

Senator Robert A. Taft, republikanec iz Ohia in nasprotnik nacarta glede omejitve profitov, je v teku debate argumentiral, da lahko vlada dobi nazaj denar od korporacij, če kongres sprejme njegov osnutek. Ta določa naložitev dodatnih davkov na previšne profite. "Ameriškega ljudstva ne zanima, ali kontraktor naredi dvajset ali samo dva odstotka profita," je dejal. "Ljudstvo hoče le, da vlada dobi nazaj denar od korporacij v obliki dodatnih davkov."

Ustvaritev umetne nemške rase

Sugestija ameriškega znanstvenika

Cambridge, Mass., 18. apr. — Povojno ustvaritev "umetnega plemena nemškega ljudstva, zmesenega iz nenemških narodov," ki naj bi nadomestilo sedanji rod v Nemčiji, je sugeriral dr. Ernest A. Hooton, antropolog na univerzi Harvard. Njegovo mnenje je, da bi edino to lahko preprečilo obnovo svetovnih konfliktov in vojn.

"Zavezniška zmaga, ki jo vsi želimo, bi bila brez pomena, ako popolnoma ne uničimo sedanjega nemškega plemena, ki rodi in vzvaja je militarizem in nacionalizem," je dejal dr. Hooton. "Nemško pleme more nadomestiti nebojevita rasa."

Antropolog je podal to izjavo ob otvoritvi zborovanja Ameriške zveze za fizično človekoslavlje. Prvi korak v procesu naj bi bil "dejansko uničenje" sedanjih nemških vojaških voditeljev in njihovih fanatičnih sledilcev, temu pa naj bi sledilo razpršenje ostalih Nemcev po vsem svetu. "Z ozirom na slednje," je dejal dr. Hooton, "mislilim dobro, zdravomisleče Nemce, ki pa bi, če se jih ne razprši, tvorili jedro za oživetev starega, vojno-rodečega nacionalizma."

On je dalje rekel, da razpršeni Nemci, ki bi se morali izseliti v različne države, v katerih se klica nacionalističnega militarizma ne more razviti, bi lahko mnogo prispevali k svetovni kulturi.

Velik požar v japonskem mestu

Berlin, 18. apr. — Radijsko poročilo iz Tokija pravi, da je požar uničil 400 poslopjv v Oguni, mestu v severnem delu Ja-

VELIKI PROFITI AMERIŠKIH KORPORACIJ RAZKRITI

Direktorji prejemale masne plače

PODALJŠANJE DELOVNEGA TEDNA

Washington, D. C., 18. apr. — Kongresnemu odseku za mornarične zadeve so bili predloženi dokazi o ogromnih profitih korporacij, ki so udeležene v proizvodnji bojne opreme, in visokih plačah, ki jih prejemale direktorji. Ti so bili predloženi v teku zaslišanja o nacrtu, ki določa omejitve profitov.

Pred odsekom je med drugimi nastopil Edmund M. Toland, odvetnik in pravni svetovalec Ameriške delavske federacije. On je povedal, da E. I. du Pont de Nemours & Co., municijaki koncent, dela 50 in več odstotkov profitov z izdelovanjem streliva za ameriško armado. J. W. McCoy, podpredsednik kompanije, je bila plača zvišana za 375 odstotkov. Prej je prejel \$45.000, zdaj pa dobi \$213.813. Druge kompanije in korporacije tudi grmadijo profite na račun ameriških davkoplačevalcev.

Kongresni odsek je naznanil obnovo zaslišanja o zakonskem nacrtu glede podaljšanja delovnega tedna na 48 ur, "zamrznjenja" zaprte delavnice, plačevanja plače in pol za čezurno delo in omejitve profitov. Avtor tega nacarta je kongresnik Vinson, demokrat iz Virginije.

Sporazum je bil dosežen glede revizije zakonskega nacarta, ki ga je predložil senator Joseph Ball, republikanec iz Minnesote, med člani senatnega odseka za delo in vzgojo. Ta določa med drugim obdrževanje štirideseturnega delovnega tedna. Zaslišanje se prične v ponedeljek pred tem odsekom.

Senator Scott Lucas, demokrat iz Illinoisa, je dejal, da mora senat nekaj storiti glede delavskega programa, "o katerem se lahko vsi zedinimo. Mi se pripravimo zaradi malenkostnih stvari, ki nimajo nobenega pomena, v času, ko Japonska razširja svojo dominacijo na Pacifiku in Indijskem morju."

V senatnem odseku za delo in vzgojo imajo zagovorniki Rooseveltove administracije glavno besedo. Od njih se pričakuje, da bodo vztrajali pri zahtevi, da štirideseturni delovni teden v vojnih industrijah ostane.

Naciji zastrupljajo hrvaškega voditelja

London, 18. apr. — Uradniki jugoslovanske vlade v izgnanstvu trdijo, da nacija počasi zastrupljajo dr. Vladimirja Mačka, voditelja hrvaške kmetске stranke, da ga prisilijo v preklic odpora proti režimu premierja Pavliča, Hitlerjeve lutke. Uradniki pravijo, da so se nacijski napori izjalovili in da Maček odklanja politične diskuzije s sovražniki Jugoslavije.

Pol funta sladkorja na teden za osebo

Washington, D. C., 18. apr. — Urad za kontrolo cen je naznanil, da bo vsaka oseba dobila pol funta sladkorja na teden, ko se prične deliti v odmerkih. Registracija se bo pričela 4. maja in nadaljevala nadaljnja dva dneva. Izkaznice bodo izdane vsem, ki nimajo sladkorja v zalogi. Registracija se bo vršila v ljudskih solah.

Veliko število ljudi je zgorelo. Povzročena škoda je velika.

Kompanije zavlačujejo produkcijo

Predsednik avtne unije pri Rooseveltu

Washington, D. C., 18. apr. — R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, ki se je oglašil v Beli hiši in konferiral z Rooseveltom, je povedal predsedniku, da so zavlačevanje produkcije vojne materiala odgovorne kompanije. On je navedel več slučajev zavlačevanja in naprtil odgovornost za to kompanijam.

Med drugimi kompanijami je omenil Brewster Aeronautical Co., ki ima svoje tovarne na Long Islandu, in Curtiss-Wright Co. v Columbusu, O. Med direktorji prve so ljudje, ki niso ameriški državljani.

"O zavlačevanju produkcije smo informirali vojni department in federalni detektivski urad," je rekel Thomas v razgovoru z reporterji po konferenci z Rooseveltom. "Curtiss-Wright Co. stalno izpreminja metode in to je vzrok zavlačevanja produkcije."

Thomas je pobijal trditve senatorja H. F. Byrda, demokrata iz Virginije, da člani avtne in drugih unij namenoma ovirajo produkcijo bojnih letal in vojaških motornih vozil.

Coughlin ima prijatelje v Nemčiji

Duhovnik prevzel vso odgovornost

New York, 18. apr. — Berlinska radiopostaja je obdoličila predsednika Roosevelta rabe ganjskih metod pri zatiranju magazina "Social Justice", zaeno pa je pohvalila "fathra" Charlesa E. Coughlina, "ker se pogumno bori proti boljševizmu in židovstvu."

Postaja je oddajala program s komentarjem o akciji ameriškega poštnega departamenta, ki je prepovedal pošiljanje Coughlinovega magazina po pošti, na Irsko.

"Coughlin, ki je znan vsem Američanom zaradi svoje pogumne borbe proti boljševikom in židom, je okusil metode zatiranja, ki so tako običajne v najsvobodnejši demokraciji na svetu," je rekel nacijski komentator. "Te metode se rabijo proti vsem, ki imajo drugačne politične ideje kot pa mogočni vladarji Amerike. Prav lahko razumemo, zakaj je Coughlin, ki ima talent za širjenje prosvete med ameriškim ljudstvom, slabo zapisan v knjigah židov in boljševikov, Rooseveltovih prijateljev. Očitno je, da se ga hočejo iznebiti in pri tem se poslužujejo ganjskih metod, ki so popularne v Ameriki."

Detroit, Mich., 18. apr. — Rev. Charles E. Coughlin bo prevzel vso odgovornost za magazin "Social Justice", če bo vlada predložila civilne ali kriminalne obdolžitve proti publikaciji. Tako je izjavil Prewitt Semmes, Coughlinov odvetnik. Slednji je potem dejal: "Čital sem Semmesovo izjavo in ji nimam ničesar dostaviti sedaj."

"Coughlin ne bo stal v ozadju in dopustil, da bi vlada prosekutirala urednika, direktorje ali pa lastnike magazina," je rekel Semmes. "Ako bo podvzeta akcija, bo prevzel vso odgovornost."

Semmes je dalje rekel, da bo magazin še izhajal, čeprav je poštni department prepovedal pošiljanje po pošti. V tehničnem smislu sta lastnika publikacije oče in mati Coughlina. Bivši radiopridigar ga je začel izdajati v Royal Oaku, detroitskem predmestju, 1. 1936. Zaslišanje o zadevi se bo pričelo v Washingtonu 29. aprila. Coughlin bo imel takrat priliko za predložitev dokazov, zakaj se ne bi smel magazin razpošiljati po pošti.

Domače vesti

Iz Kansasa

Radley, Kans., 16. apr. — Dne 16. aprila je umrla Katarina Dolar, stara 58 let in rojena v Trnovem na Gorenjskem, članica društva 72 SNPJ. Vzela jo je sladkorna bolezen, na kateri je dolgo trpela. Zapušča moža Johna Dolara, pet sinov in hčer Angelino Godina v Chicagu.

Nov grob v Penni

Claridge, Pa., 17. apr. — Tukaj je 14. t. m. umrl Lovrenc Sturm, star 73 let in rojen v Oselici nad Škofjo Loko. Bil je član in ustanovitelj društva Bratoljub št. 7 SNPJ, katero je bilo ustanovljeno 11. maja 1904. Zapušča družino.

Čikaška vest

Chicago, 18. apr. — Dne 18. t. m. je v bolnišnici umrla Mary Petek, stara 58 let in rojena v Prugi pri Adleščih v Beli Krajini. V Ameriki je bila 35 let in tukaj zapušča moža, sina, dve hčeri, brata in sestro.

Rojak izvoljen

Joliet, 18. apr. — Pri zadnjih volitvah je bil tukaj izvoljen rojak Josip Klepec za "committeemana" na demokratski listi. Med petimi kandidati je prejel največje število glasov.

Milwaukee vest

Milwaukee, 18. apr. — Helena Ivančič, hči znanega slovenskega krojača, je pred dnevi graduirala kot poklicna bolničarka (registered nurse). — Poroke: dr. Herbert W. Leibold (St. Paul, Minn.) in Mary Kopusar-Phoeodore Fenske in Vilma Klopčič ter Fr. Komar in Eleanor Nowalis.

Clevelandске novice

Cleveland, 18. apr. — Dne 15. t. m. je umrl George Papeš, po domače Imškov, star 75 let in doma iz Velike lipe pri Žužemberku na Dolenskem. V Ameriki je bil 49 let in tu zapušča tri hčere, dva vnuka in osem pravnukov.

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg., 18. apr. — Dne 4. marca je umrla rojakinja Evfemija Frančekin, roj. Vuk in doma iz Bilj. V Argentini je bila 10 let in zapušča moža in sina.

Četniki napadajo osiščne baze

Vročé bitke pri Sarajevu v teku

London, 18. apr. — Jugoslovanska vlada v izgnanstvu v Londonu je dobila poročila o srditih bitkah med četniki in osiščnimi okupacijskimi četami na ozemlju pri Sarajevu in v črnogorskih krajih. Četniki so pod vodstvom generala Mihajlovića izvršili več uspešnih navalov na osiščne baze in se potem vrnili v svoja skrivališča v gorovju.

Dokazi, da se odpor proti nemški in italijanski okupacijski armadi razširja, so v svarihih, ki jih objavlja po nacijskih kontrolirani tisk v Jugoslaviji. Ta svariha vključujejo grožnje, da bo ves srbski narod uničen, če se bo odpor nadaljeval in če ne bodo četniki odložili orožja in se podali.

Zvišanje voznine na čikaški cestni železnici neupravičeno

Springfield, Ill., 18. apr. — Državni justični tajnik, Frank F. Barrett je pozval državno trgovsko komisijo, naj takoj prekliče svoj odlok glede zvišanja voznine na čikaški cestni železnici od sedmih na osem centov. Dejaj je, da zvišanje ni upravičeno. Frank Peska, član komisije, je rekel, da ne bo podvzeta nobena akcija v tem oziru pred ponedeljkom, ko stopi zvišanje v veljavo.

AMERIŠKI POSLANIK V VICHYJU POZVAN DOMOV

Napetost med Ameriko in Francijo narašča

SVASTIKA NA FRANCOŠKIH LADJAH

Washington, D. C., 18. apr. — Amerika je pozvala Williama D. Leahya, svojega poslanika v Vichyju, domov in storila korake, da se zavaruje proti presečenju in morebitni militaristični akciji s strani po nacijski dominirane francoske vlade premierja Pierra Laval. Združeni narodi, med temi Amerika, vidijo možnost vojne s Francijo. Laval bo morda na ukaz iz Berlina poslal bojno brodovje v akcijo, da osvoji stratežne otoke in kolonije, ki so pod kontrolo svobodnih francoskih čet, katerih vrhovni poveljnik je general Charles de Gaulle.

Predsednik Roosevelt, državni podtajnik Sumner Welles ter načelniki armade in mornarice so pripravljani na vse, kar lahko pride. Skrbeli bodo, da Amerika ne bo spala, ako bo Laval poslal svojo silo v boj proti zavezniškim silam. Roosevelt je dejal, da je pozval poslanika Leahya domov v svrhu posvetovanja.

Dasi francoski diplomatični krogi v Washingtonu molče o razpletu situacije, je gotovo, da bo tudi francoski poslanik Gaston Henry-Haye odpoklican, če se napetost ne bo ublažila. Welles je priznal, da je situacija kritična in možnost preloma diplomatskih odnošajev v Francijo ni izključena. Neokupirana Francija je zdaj, ko je Laval prevzel vodstvo vlade, Hitlerjeva lutka.

Vichy, Francija, 18. apr. — Pierre Laval sestavlja kabinet, v katerem bodo imeli zagovorniki poglobitve kooperacije z nacijsko Nemčijo vodilne pozicije. Član kabineta postane najbrže general Henri Dentz, sovržnik Velike Britanije in bivši vrhovni poveljnik francoskih čet v Siriji, katere so Angleži premagali lansko leto.

Uradni komunikator pravi, da je Laval imel dolg razgovor z maršalom Petainom o problemu formiranja kabineta. Poročila o političnem preobratu v Franciji so povezana z vestmi o sabotaži in terorju. Neka vest pravi, da so nacija ustrelili 35 francoskih talcev v Parizu zaradi napada na nemškega vojaka.

London, 18. apr. — Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da vihrajo nazijske zastave z znakom svastike na 40 francoskih bojnih ladjah. To pomeni, da je francoska bojna mornarica pod Hitlerjevo kontrolo.

Jeklariji predložili pritožbe Rooseveltu

Charleston, W. Va., 18. apr. — Jeklarski delavci, uposleni v tovarni Carnegie-Illinois Steel Corp., so naslovili pismo predsedniku Rooseveltu s pritožbami zaradi priganjstva. To so storili potem, ko jih je korporacija obdoličila bojkotiranja vojnih naporov, ker so odložili orodje za šestnajst ur v znak protesta proti priganjstvu. Rooseveltu so povedali v pismu, da korporacija sploh ne upošteva pritožb. Nekateri, ki so ji bile predložene pred več meseci, še sploh niso rešene. Na pritožbe odgovarjajo le z izgovori, da pridejo pred odbor direktorjev korporacije v Pittsburghu, ki jih sploh ne upošteva. Upravitelji tovarn jeklarske korporacije namenoma izvajajo konflikte, zaeno pa hujskajo javnost proti delavcem, da bi ta pritiskala na kongres za preklic delavskih zakonov.

Glasovi iz naselbin

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (svoje Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

iz metropole

Cleveland.—Zadnjič sem poročal o 25-letnem jubileju pevskega zbora Svobode v Detroitu in kako smo se počutili Zanjani in drugi Clevelandčani med Detroitčani. Danes pa bom poročal o naših kulturnih in drugih priredbah.

Pred par tedni smo imeli velik javen shod v velikem Mestnem auditoriju, kamor sem bil med drugimi tudi jaz povabljen kot uradni podpornik in kulturnih društev in sem se seveda tudi odzval. Ta shod je sklical clevelandski župan Frank Lausche z namenom, da se poučimo o civilni obrambi za vse slučaje kakšnega sovražnega napada, posebno pa iz zraka. Povabljenih je bilo tudi veliko javnih uradnikov, mestnih, okrajnih in drugih, ki so vsak po svoje navduševali in podučevali navzoče. Kazali so tudi eksplozivne in plinske bombe, take, katerih se sovražnik poslužuje pri napadih na mesta. V velikih dvorani so bili tudi ognjegasi stroji in razni drugi vozovi, ki služijo pri reševanju v primeru zračnega napada. In s temi stroji so demonstrirali ali vadili.

Ves program je vodil župan Lausche in sicer tako spretno, da so se ljudje okoli mene (in gotovo tudi drugod) čudili njegovi spretnosti. On je še bolj simpatičen radi tega, ker ima mehak, čist in priključen glas. In spet se mi je zdelo, da smo nanj lahko ponosni ne samo Slovenci v Clevelandu, marveč vsi v Ameriki in v starem kraju, ako jih je tam še kaj. Pa tudi zavedni delavci ga lahko spoštujemo, kajti od sedaj jim še ni bil in upanje je, da jim tudi v bodoče ne bo v škodo. On je zelo skrben sedaj v tem razburkanem vojnem času. Toliko o tem.

V soboto, 11. aprila, pa je priredila Cankarjeva ustanova svojemu uredniku (Cankarjevega glasnika) Etbinu Kristanu jubilejni banket k njegovim 75-letnici. Ravno dan prej, 10. aprila, je izpolnil 75 let. Rečem, da je bila zbrana velika in imenitna družba različnih ljudi in njegovih prijateljev. Med njimi je bilo tudi več urednikov naših listov. Bili so Frank Zaitz, urednik Proletarca; Ivan Molek, pomožni urednik Cankarjevega glasnika; Anton Šabec urednik Enakopravnosti; Anton Tobjevac, urednik Nove dobe, glasila ABZ; Louis Rozman, urednik Glasila Slovenske dobrodelne zveze (clevelandске podporne organizacije).

Dalje so bili navzoči sledeči predstavniki: Franc Snój, minister jugoslovanske vlade v Londonu; dr. Furlan, dr. James Malley, častni konzul Jugoslavije; Janko Rogel, gl. predsednik ABZ in predsednik SND na St. Clairju; župana Franka Lauscheja je zastopal njegov tajnik John Lokar ml. (Frank je bil zaposlen tisti večer z važnim poslom, drugače bi se bil gotovo udeležil, ker sta s Kristanom osebna prijatelja).

Bilo je še veliko drugih, katerih se pa v tem momentu ne morem spomniti. Stoloravnatelj je bil sposoben in priden kulturni delavec Milan Medvešek. Kot sem slišal od več ljudi, ki so bili navzoči, je Milan dobro vodil program v angleškem in slovenskem jeziku. Prečitanih je bilo veliko pozdravnih telegramov, ki so jih jubilarju poslali njegovi prijatelji, ki so mu čestitali in mu želeli še na mnoga leta plodonosnega dela za našo napredno delavsko in kulturno stvar.

Tudi nekateri govori so bili zelo pomenljivi, tako tudi daljši govor ministra Snója. Posebno pomenljiv in poudarjen je bil govor jubilarja in podučljiv je bil govor jubilarja na temu. Vsa zbrana družba je bila zelo pozorna in vse je postalo tiho, nobenega šuma v dvorani, ko je pričel govoriti Etbín Kristan, kateremu so tudi pazno sledili. Marsikdo se je izrazil, da takega govora še ni slišal v svojem življenju. In v resnici je bil jubilar tudi izredno dobro razpoložen. Njegovi kot sneg beli lasje so ga delali še bolj častitljivega. Poleg njega je sedela tudi njegova soproga mra. Kristan, ki mu je zvesta življenjska spremljevalka, bodisi v dobrem ali slabem.

Bil je prav lep, še bolj pa pomemben večer. Udeleženci so bili zelo zadovoljni. Vesela družba se je potem zabavala do jutranjih ur. Moja malenkost ali "večni popotnik" je bil zopet od začetka do konca zaprt z kolibi pri pobiranju copakov—pri prodaji pivskih listkov. In šlo mi je še prilično dobro, tako da sem kljub dolgemu programu razprodal precej moje suhe robe. Živel naš jubilar—še na mnoga leta!

Anton Jankovich.

O vseslovanem kongresu

Detroit.—Idea za zedinjenje vseh slovanskih narodov je prišla na dan v Rusiji. Prvi kongres vseh evropskih Slovanov se je vršil lanske leto v Moskvi, in sicer v času, ko je Rusija že bila napadena od nacifašistov. Na tistem kongresu je bilo zaključeno, da se apelira na vse slovanske narodnosti v Ameriki, nakar je bil sklican prvi vseslovanški kongres za 1. oktobra v Pittsburghu, Pa.

Ker pa za ta kongres ni bilo dovolj pojasnila v javnosti, zakaj sploh gre in kaj je cilj in program, zato je bil tudi fiasko, kar se odziva tiče in kongres se ni vršil. Ampak ker je bila ideja sprožena od največje slovanske dežele, ki se danes najbolj bori in krvavi v boju proti nacifašizmu, radi tega ta ideja ni zapala in tudi se ne more prezreti.

In ker nam trpeča in krvaveča Rusija proži svojo bojevito roko, nas kliče in vzpodbuja, naj se zdramimo vsi zatirani, potepanti in podjarmljeni Slovani, naj si podamo bratske roke in se otresemo okov nacifašistične sužnosti — radi tega je bil vseslo-

vanski kongres ponovno sklican. Vršil se je 7. novembra 1941, ravno v času, ko so Japonci napadli Pearl Harbor na Havajih, kar je dalo še večji povod za zedinjenje tudi vseh Slovanov. Na tem kongresu se je razpravljalo, na kakšne način bi bilo mogoče najbolj uspešno pomagati Rusiji in podjarmljenim narodom v Evropi — tedaj Amerika še ni bila v vojni, marveč je bila ravno zahrbtno napadena, kot že rečeno. Izvoljen je bil začasni odbor z nalogo, da skliče državne vseslovanške kongrese.

In tako je bil vseslovanški kongres sklican v Michiganu. Vršil se je 15. marca v Detroitu v hotelu Book-Cadillac. Pozvana so bila vsa slovanska društva brez razlike na vero ali politiko. Odziv je bil zelo dober, kajti bilo je nad 300 društvenih zastopnikov navzočih. Detroitški Slovenci smo bili 100% zastopani — 15 po številu, tako da smo zastopali vse naše organizacije na društvenem polju. Nastopili so razni govorniki, ki so pojasnjevali in žigosali Hitlerjevo nečloveški početje. Govorili so o pomoči ameriški vladi za poraz fašizma in za pomoč Rusiji, da se premagajo nemški banditi. Prostovoljni prispevkov je bilo nabranih nekaj nad \$600 za kritje stroškov in za nadaljevanje tega pokreta.

Sedaj se bo pa vršil narodni vseslovanški kongres v tem mestu 25. in 26. aprila. Apelira se na vse slovanske narodnosti širom Amerike, na vse slovanske podporne, kulturne, politične in verske organizacije, da pošljejo zastopnike na ta kongres. Prav tako se apelira tudi na vse slovanske časopise, revije in časnikarje, da javno pišejo in zpodobijo svoje rojake v korist tega kongresa. Upam in želim, da bo našo slovansko časopisje storilo svoje dolžnost.

Priznati je treba, da je bilo do sedaj v našem časopisju nekako mrtvilo o tem pokretu; ni tudi nobene polemike. Ne vem, kaj je vzrok tej molčečnosti. Mar ta pokret nima nobenega pomena za nas Slovence? Mar se to nas ne tiče? Mogoče smo mi Slovenci premajhen narod, da bi se pridružil drugim slovanskim narodom? Ali naj še nadalje ostanemo tlačeni in zasluženi od drugih narodov? Vseeno bi bilo na mestu, da bi javno in odkrito povedali, kaj se skriva v ozadju in ako Slovenci v Detroitu kozla streljamo s tem, da smo aktivni v tem vseslovanškem pokretu.

Da smo za pomoč Ameriki in Rusiji za poraz fašizma in za pomoč našim rojakom v starem kraju po vojni in da želimo, da se izdela program za ureditev mirovnih pogojev po vojni, kakor tudi želimo svobodo in demokracijo za vse zatirane narode — vse to po moji skromni pameti ni nič narobe. Ne morem pa razumeti, zakaj glavni urad SNPJ čisto prezira in molči o tem glibanju. In prav tako molči urednik Prosvete in vso stvar pušča na cedilu, kakor da se to nas nič ne tiče.

Mogoče nisem na mestu s temi vprašanji. Toda ako je kaj narobe, prosim, povejte odkrito in brez vsake zamere. Kaj nam bo bodočnost prinesla s tem vse-

slovanskim združenjem, tega nihče ne ve. Radi tega bi bilo potrebno, da se za ta pokret za potrebo odlične, vplivne in zmogljive osebe, ki nekaj štejejo in za stopajo maso. Upam in želim, da postane med nami več aktivnosti, več zanimanja, več pisanja in vzpodbujanja slovanske javnosti za ta pokret.

Za ta kongres, ki se vrši v Detroitu 25. in 26. aprila, je v teku velika agitacija. O njem bo tudi ameriško časopisje obširno poročalo in oglašano bo tudi po radiu. Izdana bo tudi spominska ali programska knjiga. Zborovanje se bo vršilo v Masonic Templu, v največjih dvorani v Detroitu. Priprave so v teku za kolosalen banket. Najet je tudi State Fair Coliseum za nastope raznih narodnosti. Toliko o temp za danes.

Anton Jurca.

Glas s farme

Clem Falls, Wis.—Pošiljam naročnico za obnovo Prosvete in naj čitateljem povem, kako se imamo farmarji. Kar se vremena tiče, tukaj vso zimo nismo imeli nič snega, marveč tople dneve; marsikdo je rekel, da je kakor v Californiji, samo oranžje ne čvevo v Wisconsinu. Zdaj, ko je že pomlad tukaj, je začel pa sneg padati in mrzlo je tako, da je najbolje pri peči, toda ne pri mrzli, marveč jo je treba dobro kuriti, da te še pri njej ne zebe.

Naj tudi povem, kako se "denar dela" na farmi, ker dosti slišim, da farmarji vse samo zraste in mu ni treba delati. Včasih pridejo iz mesta po jajca, pa me preklinjajo, ker jih nečem dati bolj poceni kot zanje dobim v trgovini. Pravijo, da me nič ne stanejo in da jih lahko dam poceni. Takim odgovorim, da je treba kozo krmiti, pa pravilno, da krma sama zraste. Seveda jim ne ostanem dolžna odgovora. Ampak naj tudi čitateljem povem, kako farmarski pridelki "sami rastejo".

Imam moža, ki zna dobro kmetovati, ampak včasih niti na najboljšem koncu nič ni. Moj mož je na primer vsejal 15 akrov koruze. Potem je šel gledat, če bo kmalu dobra za kultiviranje (okopavanje, bi rekli po naše). Ko pride nazaj in ga pogledam v obraz, takoj vem, da nekaj ni prav; ni mogoč niti govoriti, tako je bil jezen. Čez nekaj časa le pravi, da ne bo nobene koruze in kaj bo zdaj. Nekaj časa premišljuje, kaj naj naredi, končno pa zapreže štiri konje v disk, predeskal polje in zopet posadi koruzo. Spet je hodil gledat, kdaj bo za kultiviranje, ampak vsakrat, ko je prišel na njivo, je bilo manj koruze, ker so jo vrane takoj naskočile in populile, kakor hitro se je prikazala iz zemlje. Vranam je sicer metal strupa, toda ni nič pomagalo in so jo do kraja zdelale.

Potem je še enkrat predeskal in posejal "melet" (neke vrste krmak), ki je prav lepo raste. Ampak prišla je slana in ga naredila, kakor bi bil prekuhan; ni bil ne za klajo, ne za suho krmo, ker ga krave niso hotele jesti.

Tistih 15 akrov zemlje je imel v najemu in plačal je od nje \$60 najemnine, kar je bilo dovolj poceni, če bi bilo kaj zraslo. Za dva bušlja semenske koruze je plačal \$16, za meletovo seme pa \$15, a vidite, kaj je dobil — nič drugega kakor mučil se je in denar trošil. Ampak to ni edini slučaj, da je koruzo po dvakrat sadil, marveč jo je moral že večkrat.

To sem napisala zato, ker mnogi mislijo, kako dobro se živi na farmi, da farmarji vse samo zraste. Na tej farmi sem že 21 let in vem, kako samo raste. Dostikrat me žalost objame in pravim: Oh, farmar, ti si največji trpin na svetu in kako malo si upoštevan!

Ko je šel Anton Valentičič na farmo, sem bila vesela in sem rekla možu: "Zdaj smo pa dobili enega v naše vrste, ki bo povedal, kako se bogati na farmi." In Valentičič se je kmalu prepričal, da ne bo groša. In tako je farmo sime prepustil, sam pa je prijel za metlo in šel pometat v tovarno. Imal pravo, Valentičič. Upam, da z metlo v tovarni več dolarjev napraviš kot si jih na farmi. Ampak izgleda, da si tudi z metlo "bizi", ker so tvoji dopisi zdaj tako redki.

In njegove dopise pogrešam, kakor zadnje čase tudi Barbičeve, in Dušakovce že precej časa. Nadaljujte z dopisi, ker jih rada čitam, kakor tudi potopise o potovanju po Ameriki. Da, tudi to je lepo, kadar kdo opiše kraje, kod je hodil in kaj je videl.

Večkrat tudi berem, da se znajdejo prijatelji, brat in sestri skozi Prosveto. Tudi jaz sem se našla enega prijatelja in sošolskega došolskega prijatelja. Rada bi izvedela še za eno prijateljico, ki je doma iz iste vasi kot jaz in njeno deklško ime je bilo Jozefa Lukan, omožena Baloh. Če bo brala te vrstice, jo prosim naj kaj piše, bodisi v Prosveti ali pa pisмено na moj naslov (Clem Falls, Wis.)

Rose Paulich.

Vesti iz Bridgeports

Bridgeport, O.—V nedeljo popoldne, 12. aprila, se je vršila tukaj v Eagle Auditoriumu shod jugoslovanske sekcije Civil Defensa za okraj Belmont, na katerem je bil glavni govornik minister jugoslovanske vlade v pravnstvu Franc Snój. Pri vseh važnih priredbah ali shodih se daje nekomu priznanje, da se je največ trudil; pri nas tega ne bomo dali nikomur. Glavno je to, da je bil shod uspešen, če se ne po ogromni udeležbi, je bil pa po učinku na poslušalce.

Poleg Snója so govorili tukajšnji župan Earl Knapp, sodnik Witten za Rdeči križ, sodnik Clifford L. Belt za civilno obrambo (on je njen okrajni predsednik), in George Miller, Srb, ki je govoril za skupnost Jugoslovanov v prid borbe za zmago zaveznikov.

Snojeva govora ne bom opisoval. Govoril je slovensko in razumeli so ga tudi Hrvatje in Srbi, kakor tudi Čehi in Poljaki oziroma njih voditelji, ki so jih navzoči na shodu. Snój je opisal Jugoslavijo od rojstva do našnjih dni, kakor tudi strahovitosti, ki se danes tam dogajajo. Njegov koreniti govor je pritisnil na sedeže tudi one, ki ne razumejo našega jezika, a oni, ki so ga razumeli, so pa tekle solze po licih—marsikomu. To sem imel priložni videti kot predsednik shoda.

Kar je bilo zelo važno, je bilo to-le: Po zaključku Snojevega govora je stopil k njemu George Miller, glavni odbornik Srbskega Saveza, ki izdaja Srbski Minister Snój, v imenu 100.000 Srbov vas prosim odpuščenja kot glavni odbornik te organizacije, ker se je v našem glasilu bliatlo vas in vaše delo med Jugoslovani. In v našem ni mi tega krivi, pač pa urednik lista; ko smo spoznali in se prepričali, da je vaše delo pošteno smo urednika takoj (zadnji teden) odslovili. In s tem vam obljubljam vso našo kooperacijo za zmago demokracije in Jugoslavije.

Tukaj se vidi, kaj lahko oseba stori pri listu. Kadar je največja potreba za skupno delo, pa hujša in dela razdor. Tako je delal tudi Hitler v Jugoslaviji in vseh deželah ščeval narod proti narodu. Ravno radi tega je bil ta shod velikega pomena za nas. Meni se je čudno zdelo, zakaj nisem imel potrebne kooperacije. Vlado je mrtvilo in nekaj prezir. Ta shod pa nam je ugodil pot. Seveda je Snój imel že velike shode po slovanskih nasebinah, ampak Slovenci smo lojalni skupnosti Jugoslovanov.

O našem položaju nisem hotel prejeti nič omeniti. Kot predsednik jugoslovanske sekcije takajšnjega Civil Defensa sem odgovarjal odbornike, naj gredo (Dalje na 2. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 20. aprila 1922)

Domače vesti. V Pullmannu, Ill., je vlak do smrti povozil Antona Oblaka iz Zaplatje pri Vrbinju.

Delavske vesti. Stavkajoči rudarji v Pennsylvaniji zmagujejo.

Inozemstvo. Znamenja v Genovi so, da bi se Anglija in Italija pobotali z Rusijo, toda Francija in Belgija sta proti temu.

Sovjetska Rusija. Ruski delegat Rakovski je izjavil v Genovi, da Rusija ne bo nikdar plačala carskih dolgov Franciji.

GUARDED—OR BATTERED—by a single Polish officer with a revolver, a straggling group of Italian prisoners here plods cheerfully toward internment camp somewhere behind the North African front. Judging from the cocky air of the Polish officer and the bewildered half-grins on the faces of the Italians, the captives feel they're well off and there is little danger that they will make a break for it in an attempt to rejoin their German allies.

Vsa nesnaga izrablja vojno!

Pisali smo že, kako so suhaški fanatiki spet na delu in poskušajo na vse načine izkoristiti vojno za svojo suhaško propagando. Dobro se jim je to posrečilo za časa zadnje vojne, ni pa dosti upanja, da bi šla Amerika zdaj drugič na led.

Zanimivo pa je, kaj suhači danes gobezdajo. Njihova najnovejša propaganda je, da je opojna pijača—zaveznik Hitlerja. Pivci piva, vina in žganja so sedma kolona! Če bi bil ves oni denar, ki je šel po odpravi prohibicije pa do danes za opojno pijačo v Združenih državah, izdan za vojne bonde in znamke—bi vlada danes imela težke milijarde dolarjev za financiranje vojne in kampanja za te bonde in znamke bi sploh ne bila več potrebna!

V letu 1941—se dalje glasi suhaški argument—so v Ameriki samo za pivo porabili 135,531,375 funtov sladkorja in sirupa. Pivovarska industrija, katera požira sladkor na debelo, je torej kriva, da danes manjka sladkorja in da ga bo zdaj treba deliti po odmerkih!

Razume se, da je pomanjkanje sladkorja samo en rezultat nesrečne pijače; drugih težkih posledic je sto in sto. Na primer ameriške občine trošijo letno v skupni vsoti težke milijone dolarjev za policijo, katera pazi na taverne, da so zaprte o pravem času—katera vlačijo pijance v zapor in bolnišnico—in za procese proti zločincem, za katere je odgovorna pijača itd. In koliko denarja je vrženo v nič za sodne steklenice in opremo v pivovarnah in distilerijah ter za transportiranje in razpečevanje tega strupa!

Skratka: ako Amerika brž ne sprejme nove prohibicije, bo vojna izgubljena zanj, kajti pijana armada in pijana mornarica ne moreta zmagati na noben način!

Suhači so kmalu pozabili, kako je bilo v blaženih trinajstih letih suše v Ameriki. Pozabili so, da je—butlegarija požrla prav toliko, če ne več sladkorja, kolikor ga letno porabijo pivovarne in distilerije;—da je butlegarija naprtila prav tako velike, če ne večje stroške občinam in federalni vladi z lovom na butlegarje in za kriminalne procese, ki so izvirali iz butlegarstva.

Čezmerno uživanje alkoholne pijače je kajpada nezdravo in marsikoga spravi v bolnišnico in prerani grob, ampak butlegarska pijača je bila tisočkrat bolj nezdrava in milijoni Američanov imajo še danes pokvarjen želodec—spomin na ono blaženo dobo—in ameriška pokopališča so polna žrtev osemnajstega amandmenta.

Če je treba varčevati s sladkorjem v interesu zmage—naj varčujejo vsi, ne samo oni, ki pijejo alkoholne pijače. Naj varčujejo tudi oni, ki pijejo kavo in čaj! Kava je prav tako škodljiva, če se uživa v veliki meri, ker naredi človeka nerazumno. Torej proč s kavo!

Če je treba obrniti denar za bonde v interesu zmage, ali naj žrtvujejo le oni, katerim se dobro prileže vrček piva, kupca vina ali glažek žganja? Čemu ne žrtvujejo tudi suhači svoje kave in čaja, svoje čokolade in kakava? Čemu ne žrtvujejo suhaške ženske svojega pudra za lice in rdečila za ustnice? Čemu ne žrtvujejo svojih modercv in svojih "cream puffov"?

Dosti je luksusa v Ameriki brez alkohola—in kar naj velja za gos, mora veljati tudi za gosjaka. Proklamirajmo torej splošen veliki post! Odpovejmo se ne samo pijači, marveč tudi mesu, peivu, sadju in sadnim sokom! Odpovejmo se makaronom, rižu in sladoledu—dokler ne pride zmaga, ako že hočemo izkoristiti vojno!

Odpovejmo se za časa vojne tudi kozuhovini, volni, usnju in suknu! Odpovejmo se knjigam in časopisom, gledališču in cerkvi—for the duration! Odpovejmo se vsemu, brez česar lahko živitarimo—in dajmo ves denar za vojno.

Hranimo se le s suhim kruhom in zelenjavo in pijmo le vodo vsi; čepimo doma, zaviti v kotenino, po delu in pozabimo na vse drugo na svetu...

Če bo potem to pušča in suho življenje vredno življenja—življenja osebne svobode in najvišjih idealov demokracije—bomo vsakakor zmagali zato, da bomo potem počasi umrli zaradi puške in dolgočasja!

Indija ostane, kar je bila

Crippsova misija v Indiji je bila fiasko. Indijski nacionalisti, katere vodita Gandhi in Nehru, nočejo svobode, ki jo zahtevajo že dvajset let. Anglija jim je ponudila popolno samovlado v obliki dominijona, kakršno imajo Kanada, Avstralija, Nova Zelandija, Južna Afrika in Iraka, ampak Gandhi in Nehru hočeta vse ali nič—dočim Japonci trkajo na vrata Indije s puškinim kopitom. Ker hočeta vse ali nič, nista dobila nič...

Angleži bodo zdaj branili Indijo s pomočjo indijskih muslimanov, katerih je 80 milijonov in ki so pripravljeni na boj. Po vojni, ko Indija postane dominijon, bodo muslimani naplačani z avtonomijo, to je z lastno samovlado. Faktično bosta v Indiji dva dominijona, eden za muslimane in drugi za Hindute. To je edini način za ljudstva, ki ne poznajo nobenih pravic za one, ki so drugačne vere. V Indiji se meri svoboda po veri...

Gandhijevi nacionalisti, ki verujejo v pacifizem in časte kravo, bodo vladali le sebe, indijski muslimani in drugi Indijci, ki verujejo v boj in imajo kravo le zaradi mleka in mesa, bodo pa imeli svojo samovlado.

Tako bo Indija s svojimi 360 milijoni ljudi razdeljena in mora biti razdeljena toliko časa, dokler ne doraste za svobodo in demokracijo.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

USODA GEN. DJUKANOVIČA
 Washington, D. D., 12. aprila (UPI) — V rešilnem čolnu potopljene ameriške ladje so našli truplo generala Milana Djukanoviča, slavnega junaka iz mnogih bojev in bitk njegove domovine Črne gore. Sklepa se, da je general Djukanović izgubljen.

Djukanović je bil na potu iz Capetowna v Zdrružene države namenoma, da zbere ameriške Jugoslovane v jugoslovansko vojsko za borbe z zavznikiški četi proti osišču na Bližnjem vzhodu.

General je bil pomočnik poveljnika najvažnejšega jugoslovanskega pomorskega oporišča v Boki Kotorski v času nacističkega napada na njegovo domovino. Odšel je zahtevo po predaji in ostal na svojem mestu, dokler je bilo kaj upanja, potem pa je ušel sovražniku v majhni in staromodni podmornici, ki so jo uporabljali za vaje.

Prebil se je skozi italijansko blokado v Gričjo in od tam v Palestino in Aleksandrijo, kjer se je pridružil vladi v izgnanstvu.

Postavljen je bil za poveljnika ostankov jugoslovanske vojske v južni Afriki, kjer je ostal šest mesecev. Na posebni ukaz jugoslovanskega vojnega ministra v Londonu je general Djukanović odšel iz Capetowna v Zdrružene države, da bi tu organiziral mnoge Jugoslovane in Američane jugoslovanskega poklica, ki hočejo masševati napad na njihovo domovino.

General prihaja iz znamenite stare rodbine gorate Črne gore, dežele slavne po njenih kornjakih in žilavih borcih. Mnogo od teh se še danes upirajo Nemcem.

Djukanović se je boril za svojo domovino leta 1912 proti Turčiji, 1913 proti Bolgariji in v svetovni vojni proti Avstro-Ogrski in Nemčiji. Zadnja leta je bil poveljnik topniške divizije v svojem mestu Črne gore. Med njegovimi sorodniki v Zdržuzenih državah je njegova sestričnica Danica Nikcevič, (11 East 30 Street) New York City.

BOLGARIJA V NACIJSKIH MREŽAH

London, (radio JIC) — Te dni priloži do nove krize v sovjetski vladi. Na čelu vlade je še vedno ostal ministriški predsednik Filov, ki je znan po svoji germanofilski politiki. Iz vlade je izpadel zunanji minister Ivan Popov in še nekoliko ministrov, ki so bili v opoziciji proti povečanju bolgarske usode z Nemčijo. Pri tej priložnosti je govornik Bolgarom po radio iz Londona Jugoslovnan dr. Miloš Seviljić, ki je dejal:

"Bogdan Filov je govoril 28. marca bolgarskemu narodu po radio in dejal, da je sedaj prišel čas, da Bolgarija izpolni svoje obveznosti do Nemčije. Boris in Filov sta najprej razlagala, da mora Bolgarija podpirati Nemčijo pri prizadevanju za ureditvi novega reda" v Evropi. Narodni poslanci, ki so v resnici predstavniki Borisa in ne naroda, so bili v svoja okrožja in te laži izrekli med narodom. Kaj so govorili? Lagali so, da je vse to korist bolgarskega naroda. Pripravili so teren za Borisa, da je mogel javno nastopiti in podpisati trojni pakt, s katerim je bolgarski narod prikoval k osišču.

Tedaj se je začelo govoriti, da bo Bolgarija dobila nadomestilo za izgube, ki jih je prej morala prebrati: Naglaševalo se je, da je razmerje med Nemčijo in Rusijo tako dobro, da bo Nemčija prav lahko odstopila Bolgariji nekatere ruske predele. A bolgarski narod je nagonsko čutil, da "Velike Bolgarije" ni mogoče urediti brez prelivanja krvi. Vedel je, da Nemčija ne plačala visoke cene za Borisovo popustljivost. Na papirju je dala Bolgariji neka nova ozemlja in potem so ji obljubili še več, če da je to zaslužila s svojimi žrtvami za Hitlerja.

Toda Bolgarija je drago plačala svoje popuščanje. Najprej je plačala s popuščanjem nemških čet skozi Bolgarijo. Nemška

vojska pa se je tam ugnezdila in začela jesti. Res je, za hrano je plačevala z denarjem — a kaj je s tem denarjem mogoče kupiti? Drugo: bolgarsko ozemlje je služilo Nemcem za oporišče pri napadu na Jugoslavijo. Čeprav se bolgarska vojska ni udeležila napada samega, je Bolgarija omogočila nemški napad Jugoslaviji v hrbet. Boris je to napravil navzlic paktu o večnem prijateljstvu z Jugoslavijo. Dovolil je, da je Bolgarija stopila v pravo vojno z Jugoslavijo, čeprav je bilo na prijateljskem paktu z Jugoslavijo podpisano njegovo ime.

Tako je bilo za začetek. Sedaj Hitler hoče, da bi Bolgarija napovedala vojno proti drugemu slovanskemu narodu, Rusiji. Bolgarija je gledala, kako se irtvujejo Rumuni, Madžari in drugi prijatelji osišča in mislila, da bo sama ušla tej usodi. Sedaj pa je prišel čas za napad. Sedaj mora tudi Bolgarija preltiti kri za Hitlerja. Toda bolgarski narod ni mogel pozabiti, kako mu je Rusija pomagala, da se je osvobodil izpod turškega jarna. Spomeniki po vsej Bolgariji pričajo o tem.

Kaj naj stori bolgarski narod? Isto naj bi storil, kar je storil jugoslovanski narod dne 27. marca. Požene naj svoje zanižkerno vlado, kakor je Jugoslavija poglala svojo. Bolgarski narod ne more in ne sme na rusko bojišče. Če pa je že treba žrtve, evo, sedaj je priložnost za nje. Naj se zbere čete, kot jih je zbral Draža Mihajlovič in naj z njimi začne boj proti skupnemu sovražniku za skupno stvar, slovansko stvar.

Za nas so zgledi naših sosedov poučni, kajti pri njih vidimo, kam bi nas lahko pripeljal princ Pavel in kam bi prišli, če bi ga bili poslušali."

Nacij in tajna vojna na Balkanu

Carigrad, 11. aprila. — The Christian Science Monitor — iz poročila Dereka Patmorja:

"Po verodostojnih vesteh z Balkana so se narodi na Balkanu začeli dvigati proti surovim metodam Himmlerjevoga Gestapa in zbirati v dobro organizirana tajna društva.

Jugoslovanska četniška organizacija je sama po sebi tajna družba, ki je organizirana po vsem jugoslovanskem ozemlju in celo v Belgradu, ki so ga zasedle nacističke čete, mladi rodufoljubi prihajajo v zvezo z agenti generala Draže Mihajloviča in se vpisujejo v njegovo narodno vojsko.

Kvizlinški general Milan Neđić in nemške oblasti so napravili vse, kar je bilo mogoče, da bi zadušili četniško delavnost v Belgradu, a vse do sedaj so imena Mihajlovičevih agentov v Belgradu ostala tajna ..."

Najbolj drag kraj v Evropi

Ali veste, kateri kraj je najbolj drag kraj v Evropi? Hrvatstva.

Cena življenjskih potrebščin je poskočila za 200% za najnu-

nejše potreščine in 300% do 1000% za luksuzne stvari. Za par čevljev je treba odšteti 20 dolarjev!

"Tukaj se vse dobi — je pisal neki tuji dopisnik — pod pogojem, da imate veliko, zelo veliko denarja."

(La Victoire, 11. apr.)

Poklicno štetje registrirancev

Kakšna dela opravljajo registriranci

Washington, D. C. — Federalni odbor za socialno zavarovanje naznanja, da bodo vsi moški od 20. do 44. leta, ki so se 16. februarja registrirali za vojaško službo, dobili posebno listino "Occupational Questionnaire" od tega odbora. Vsakdo mora napisati odgovore na vprašanja v tej listini in jo vrniti nabornemu odboru (Selective Service Board) v teku desetih dni.

Odbor za socialno zavarovanje in naborni odbor hočeta vedeti od vsakega registriranca, kakšnega poklica je, kaj je njegovo delo in kaj sploh zna ne glede na to, če je zdaj uposlen ali ne.

Listina vsebuje 228 poklicev, ki so potrebni za produkcijo vojnega materiala. Registriranci naj označijo poklic ali več poklicev, katerih so izveščani in za katere so najbolj sposobni. Vsi oni, ki označijo važen poklic za bojno produkcijo, bodo poklicani v federalni urad za najemanje delavcev in če dokažejo, da so res sposobni, bodo poslani na določeno delo.

Namen tega štetja delavcev med omenjenimi registriranci je, da bo vlada imela pred seboj popolnen seznam vseh potrebnih delavcev za bojno produkcijo; da ne bodo vzeti v armado oni delavci, ki so bolj potrebni za delo doma; da ti delavci lahko nadomestijo one nabornike, ki so bili začasno izzvzeti od vojaške službe iz razloga, da so potrebni v vojnih industrijah; da se čim bolj povspeši bojna produkcija s premitivno delavcev z nevažnih del na važna dela.

Ista listina bo poslana tudi onim, ki so se registrirali za vojaške nabore v letih 1940 in 1941, in poslana bo tudi onim v starosti 45-64 let, ki se bodo registrirali v kratkem času. Na ta način bo vlada imela seznam delavcev vsega moškega prebivalstva od 18. do 64. leta starosti, katero šteje približno 40 milijonov oseb.

Domača fronta

WAR PRODUCTION BOARD, Washington, D. C.

Čez nekoliko tednov bodo imele Zdrružene države oaredoteno takorekoč vso industrijo na eno samo delo—delo vojne. Večina delavcev v Zdržuzenih državah bo urno proizvajala orožje in skoraj vsa kovina, ki jo moremo izkopati ali zbrati iz kovinskih smeti, nakopičenih v naših mestih, vaseh in na farmah, se bo rabila za to orožje.

Odredbre War Production Boarda, ki izpopolnjuje to spremembo, ki ustavijo veliko gradbeno industrijo na njenem delu in korjajo produkcijo vseh udobnosti in oprem, na katerih Zdrružene države slovijo, pomenijo, da se bodo Amerikanci morali prilagoditi nižjemu standardu življenja.

Ni pa težko prilagoditi se z dobro voljo začasnemu nižjemu standardu življenja, če se zavestate, zakaj je to potrebno. Zdaj je pravi čas, da se misli, zakaj naj se prilagodimo nižjemu standardu življenja, ker je nastopil čas nekaterih žalostnih obletnic.

Ravno sedaj je nastopil čas nekaterih žalostnih obletnic. Dan 9. aprila je bila druga obletnica nacističkega napada na Norveško in kmalu bomo imeli obletnico padca nizozemskih dežel in Francije in obletnico Dunkirka.

Vse te obletnice dokazujejo, da ni zadosti biti pogumen, ako se človek mora boriti z osiščem. Da se borimo proti nacijem, moramo imeti stroje, da smo nacijem kos, kajti najhrajnejši junak s puško se ne more postaviti proti tanku.

Sedaj smo začeli dobivati tanke in druge stvari, ki jih potrebujemo—topove in ladje v pretrusajočih količinah. Mesece marca smo potrošili več kot tri milijarde dolarjev v svojem vojnem naporu in od tega več kot dve milijardi in pol za municijo in vojne gradnje.

To pomeni, da Zdrružene države sedaj producirajo orožje za svoje lastne vojske in pomorščake in v one svojih zaveznikov v razmerju 30 milijard vrednosti na leto. Moramo pa storiti boljše kot to in tudi bomo storili še boljše, saj že sedaj ustvarjamo trikrat toliko, kot smo ustvarjali lani ... pa naj Hitler in Hirohito in Mussolini to premisljijo!

Najvažnejši problem, ki stoji pred nami na domači fronti, danes in vsak drugi dan, je problem produkcije. Ravno sedaj pa stojimo tudi pred tremi drugimi važnimi problemi. Ti problemi so primanjkljaj nekateroga materiala, nujno potrebne za naš vojni napor, prevažanje in inflacija.

Prevažanje postaja vsak dan težavnejše in je polno razlogov zato, da, ako se vozite z avtom vsak dan na delo, bi se morali dogovoriti s prijateljem ali sosedom, ki se tudi vozi na delo, glede vzajemne rabe enega samega avtomobila. Na ta način bodo obodi trajali dalje. Železniški promet bo s časom postajal čim resnejši problem: železnice prevažajo stalno rastoče breme vojnega prometa.

Office of Price Administration

se bori proti inflaciji in rastočim cenam. To je boj, ki ga moramo izvojevati, ako hočemo biti uspešni v svojem vojnem naporu. V zadnjih dnevih je OPA dodala mnogo predmetov k dolgi vrsti blaga, za katero je ustanovila najvišje cene; ti predmeti segajo od železa za kodranje las do pražilnika.

WPB je izdal naredbo, ki nalaga tovarnarjem cigaret, da po 1. maju ne smejo več rabiti avinčenih listkov za zavijanje cigaret brez ozira na to, koliko avinčenih listkov utegnejo še imeti na razpolago v to svrhu. Svinec je seveda snov, iz katere se izdelujejo krogi; rabi se tudi za izdelovanje gasolina višje vrste, ki goni naše bombnike.

Svinec je med kovinami, ki so vključene v WPB-ovem pogonu za nabiranje žare. WPB si prizadeva, naj se vsak najmanjši košček obrabljenih kovin povrne nazaj v tovarno in livarno in v tem pogonu more skoraj vsakdo v tej deželi pomagati.

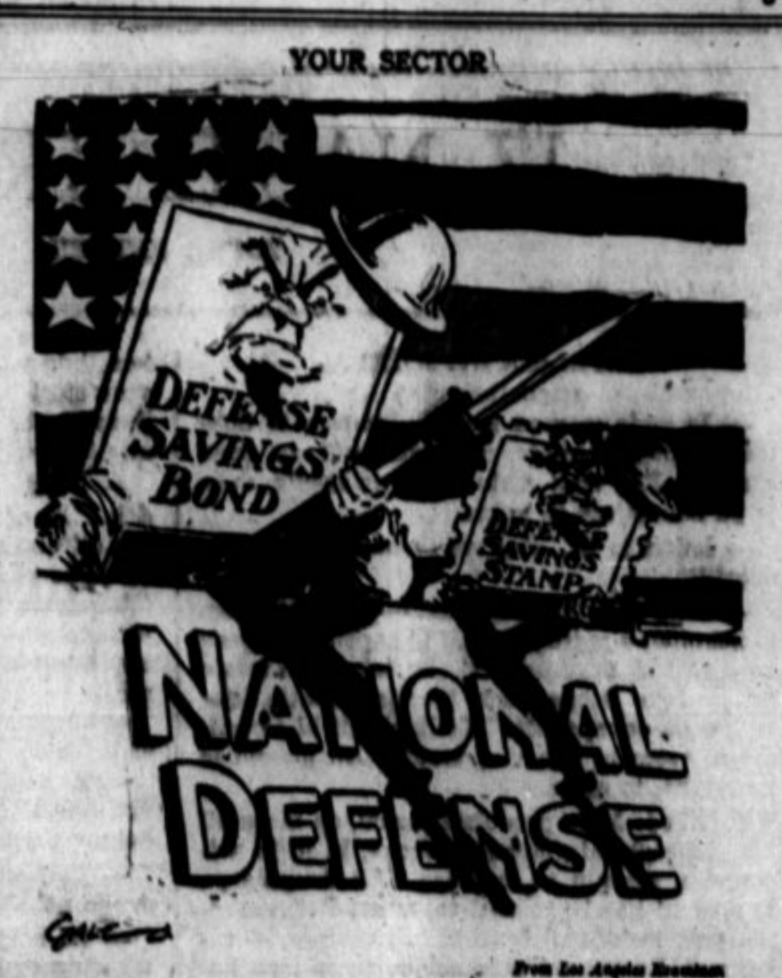
Sedaj je pravi čas, da se poberejo stare kovine, stare cunje in star gumi in papir, ki leži okoli hiše, ker je čas pomladanskega čiščenja. Skoraj vsak kovinasti predmet, ki je zlomljen ali obrabljen, je dober za rabo in bodite zagotovljeni, ko pride v roke starinarja, bo na poti, da služi za dosego zmage.

To je prvič, da so Zdrružene države uporabljale celotnost svoje ogromne industrialne mašinarije za vojni napor ... Ustavili smo vso produkcijo avtomobilov in tedaj se je dovolilo industriji, naj zgotovi četrtno svoje normalne proizvodnje za drugo polovico enega leta ... Farmarski traktorji, ki so bili že zdavnaj prešli z železnih koles na gumijevje obode, bodo morali iti nazaj na železna kolesa, kjerkoli se morejo najti taka kolesa, kakor je WPB odredil ... Racionaliziranje sladkorja pride naprej po programu ... Ne zavrzite starih pečnih čevljev to pomlad, ker bo prav malo novih čevljev ... In dobro pazite na svoj čistilnik preprog ... Jih ne bo več do časa po vojni ... Bickli bodo tudi racionalizirani.

Zmeda v južno-vzhodni Evropi

Bern, 5. apr.—Po poročilih, ki so prispela iz raznih krajev južnovzhodne Evrope, je v teku zadnjih mesecev prišlo do resnih sporov med različnimi malimi državami, ki jih je ustanovilo osišče protizakoni in proti vsemu narodnemu in naravnemu pravu narodov, ki jih te države predstavljajo. V prvi vrsti je prišlo do spora med Madžarsko in Rumunijo. V Rumuniji je ljudstvo v hudi opoziciji proti režimu generala Antonescu. Rumunska vlada je poslala veliko številno vojske na rusko bojišče, ne da bi za to dobila teritorialne odškodnine. Vlada je pričakovala, da bo za velike žrtve, ki jih je rumunski narod plačal v službi nemške politike na ruskem bojišču, prišla nagrada v obliki teritorialne kompenzacije. Vendar je neizpropano stališče Madžarske in Bolgarije še bolj kompromitiralo položaj Rumunije in rumunske nacističke vlade. Na vzpodbudo Rumunije je prišlo do pogajanj med predstavniki Rumunije, Slovaške in Hrvaške. Po zadnjih podatkih so predstavniki omenjenih "držav" izmenjali spomenice 10. marca v Bukarešti. Po izmenjavi spomenic so vse tri države podpisale tudi nekak sporazum. Vest o podpisu tega sporazuma je izzvala težak vtis v Budimpešti in v Sofiji. Madžarski tisk imenuje omenjeno pogodbo revolucionarno. Madžarska in bolgarska vlada sta vložili v Rimu in v Berlinu oster protest. Vesti, ki prihajajo iz Budimpešte, poudarjajo, da so madžarski krogi razočarani sprico nemške politike "križarske vojske" proti boljševizmu. Karakteristične so vesti, da je v pogodbi tudi tajna točka, ki dopušta možnost skupnega napada Rumunije, Slovaške in Hrvaške na Madžarsko.

Foleg tega, da te vesti iz juž-

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

na domove Jugoslovancev in jih igrirajo, naj pridejo na shod in delujejo v prid civilne obrambe. Od njih sem dobil poročila, da ljudje govorijo slabo o osebah kot je minister Snoj, češ, da hodijo samo okrog in kolektajo denar zase in ne vem, kaj še vse. Naj bo javno povedano, da za ministra Snolja nismo niti centa kolektirali ali zapravili. Yes, smo kolektirali, toda za Rdeči križ in nabrali \$44, od katere vrste je prispevala \$10 jugoslovanska sekcija Civil Defensea. Vsi, ki so prispevali, so dali prostovoljno in z dobrim namenom. Zato taki izrazi, kot so jih naši zastopniki nekod slišali, niso v nobeno čast onim, ki so jih izrekli.

Snoj nas je urgiral, naj pomagamo Ameriki, kjerkoli mogoče, ker s tem pomagamo tudi Jugoslaviji, kakor tudi našim otrokom in otrokom naših otrok. Ako smo proti temu, smo proti Ameriki, in ako smo proti Ameriki v teh kritičnih časih, ko nas najbolj rabi, nismo vredni biti njeni državljani in tudi ne tega, da živimo v njej. Torej ne rabi te takih izrazov, kajti to ni niti v vašo korist, marveč vam lahko le škoduje. Sedaj je čas za delo, ne za zabavljanje. Ako bi bili vsi tisti na tem shodu, sem prepričan, da bi bili danes drugačnega mnjenja. Tako se jih je tudi več izrazilo. Skoraž sem tudi prepričan, da ni še nikdo s shoda, ki bi danes ne bil pripravljen z nami kooperirati za čim prejšnjo zmago demokracije.

Snoj je bil malo pozen in tudi je moral tako oditi, še časa ni imel, da bi jedel. Tako delajo nekateri, za zahvalo pa dobe zbadljivke. Tudi na banketu je bil dober posej za te kraje. Navzoče so bile 103 osebe.

Torej naj bo ta shod resničen pričetek našega skupnega dela Jugoslovancev v teh krajih. S tem bomo vršili tudi svojo dolžnost napram naši novi domovini. Kar se tiče mnjenja nekaterih,

naj bi taki ministri ostali doma, je stvar ta, da imajo vse podjarmljene dežele svoje ubežne vlade v Londonu. Jes, tudi Česloslovakija, ki je bila najbolj progresivna v Evropi. To so slaba predbacivanja. Nekdo ali skupina mora zastopati podjarmljene narode. Je že res, da tistih režimov, ki so bili prej, ne more nihče hvaliti. Ampak ko ubežne vlade vidijo javno mnenje tukaj, bodo to morale upoštevati, kadar bo konec tega strahotnega klanja in razdevanja. Naša pa je dolžnost, da smo združeni in delujemo, da priborimo svobodo in demokracijo tudi našim okraj morja. Posamezno ne štejemo nič. Skupni apeli morajo rotati v London in Washington, da postane bodoča Jugoslavija federativna demokracijska država.

Predbacivajo se tudi na shodih sprejete resolucije, kot da jih Snoj sam predlaga in sprejema. Kar je predloženo in sprejeto, je to odgovornost onih, ki sprejmejo in delajo za shod. Naša resolucija bo približena v Prosveti in v lokalnih angleških listih. In mislim, da odgovarja razmeram, v katerih se danes nahajamo.

Joseph Snoy, 13.

Glas iz ujetniških taborišč

Te dni so prispela poročila, ki so bila poslana iz Evrope proti koncu decembra. Poročila govorijo o stanju naših ujetniških taborišč. Objavil jih je Mednarodni Rdeči križ v Ženevi v svojem službenem glasilu.

Iz teh poročil je razvidno, da so delegati Mednarodnega Rdečega križa obiskali ujetniška taborišča, kjer bivajo naši ujeti častniki, podčastniki in vojaki.

V glavnem so zaprti v desetih raznih krajih, med katerimi je eden v južni Italiji (blizu Napolija), dva v zgornjem delu Italije (blizu Faenza pri Milanu), sedem pa v severni, oziroma severovzhodni Italiji.

V južni Italiji so ujetniško taborišče v bližini Aversa (v planinah nad Napolijem).

V srednji Italiji so blizu mesta Cortemaggiore in blizu mesta San Lazzaro Alberoni.

Taborišča v srednji Italiji so razporejena tako, da je samo eno blizu naše meje (nedaleč od Trsta), druga pa so v predelih okrog severnih italijanskih jezer, v alpskem predgorju in sicer blizu sledečih mest: Vestone, Bogliacico (ob jezeru Como), Grumellina-Lallio, Montemale in Prato al Isarco.

Zdi se, da je v tem času bilo v ujetniških taboriščih okrog 50.000 naših rojakov.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

leđa svoje publikacije in še posebej list Prosveta za keristi, ter potrebne agitacije svojih družin in članstva in za propagando svojih idej. Nihakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vse te organizacije ima običajno svoje glasilo. Torej agitacijski dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njihovih dopisov naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Od leve na desno: C. E. Wilson, predsednik korporacije General Motors, George Denny, direktor Town Hall of the Air, in Walter P. Reuther, član eksekutivnega odbora avinske unije.

IZ NAŠIH KRAJEV

ZOFKA KVEDER

KAPELICA SV. JOZEFA (Nadaljevanje.)

— Ja vedo, gospod župnik, jaz sem že doktorju samemu dejala, da treba tudi za dušo skrbeti. Kaj telo! Telo umrje in izgine, duša je pa neumrjoča in večna.

— Iстина je to. Kaj ste se morda za mjaše odločili? —

— Tega ne, gospod župnik, — je menila Meta nekoliko v zadregi. — Ali ta kapelica mi prav na duši leži, prav na duši. In tako lepo mesto bi tam bilo. Kočec trga, kjer je razpotje, kjer se gre na pokopališče. Koliko ljudi bi šlo mimo in vsem bi bila v spodbujbo. Ali glavno je zaobljuba, to se ve. —

Župnik je Meto predobro poznal, da bi ne bil takoj spregledal glavnega vzroka, ki jo je priganjal k zidanju te kapelice. Ali drugače pa se spet ni hotel zameriti tej v nekaterih stvarih prav radodarni ženski. In nazadnje, — zakaj ne? Za pet sto goldinarjev je že lepa kapelica, lahko bi se napravila lepa svečanost pri posvečenju, misijon, ali pa...

— Veste kaj, Meta, ravno sem se spomnil. Drugo leto bo pri nas birmo. Lahko bi napravili gospoda škofa, da nam, oni sami kapelico posvete. To bi bila velika čast za faro, — je dejal.

Meta je bila vsa rdeča in zmedena od sreče. Da bi škof njeno kapelico posvetil, sam škof!

— Čast bi bila za faro, res, — je pritrjevala goreče. In ne samo čast, kaka spodbuja bi bila to. Ljudje bi bili odpuškov deležni. Saj se dobe odpuškov pri posvečenju, posebno, če sam gospod škof...? —

— To se razume. Kako pa ne, — začela je Meta tolažiti svoje vest, ki se je vendar na tihem oglašala. — A ljudje so nevhvaležni danes. Saj bi človek rad pomagal, ali kaj bi zaleglo. Da kupim Martinkovemu Jožetu kravo, kakor hoče naš gospod doktor, bi jo morda zapil in drugega bi ne bilo, kakor greh. Ali ni res? —

— Da res je to. Kaj se hoče, ljudje so pač slabi in lahko podležejo skušnjavi. — Ali kaj bova tako sedela. Čakajte, pokličem kapljo vina. —

Gospod je pozvonil in naročil Rezi, ki se je takoj prikazala pri vratih, da prinese malo vina.

— Tako, lažje se govori, če nima človek suhega grla, — je dejal in nalival kozarca. — Kako pa mislite s kapelico? —

— Kako naj mislim? Jaz ne razumem na take stvari, preneumna sem. Če bi oni ne imeli tako malo časa, bi jih prosila, da vse uredijo, — ali pa gospod kaplan. Kaj mislijo? —

— Zakaj pa ne. V božjo čast človek rad kaj naredi. —

— Naš gospod doktor bo sicer godrnjal...

— Človek mora vedno misliti, ali je Bogu všeč ali ne — in ne ljudem. —

— Vem, vem, ali naš doktor je v resnici blag gospod. Kaj mislijo, koliko on razda in bolniki, namesto, da bi oni njemu plačali, jim pa še on da: zdravila, juhe, vina. Kolikokrat! —

— Dober gospod, da. Morate moliti zanj. Nesrečen je. Vere mu manjka, vere, žalibog. Nikoli ga ni v cerkev. —

— V resnici, to je res. Ali drugače ima strašno dobro srce. Ko me je danes popoldne nagovarjal, nobi ne zidam kapelice, pa bi se bila res kmalu premislila. Kako govori; čisto od srca. Pomislite, kaj mi je še dejal. Naj ono slepo punčko od tiste vdove iz Podgoričan pošljem v Gradec, da bi potem videla. —

— Bog ve, božja pota so nam temna. In po-

tem, kdo ve, če ni zdaj bolj srečna. Bog vse prav stori in njegovi volji se moramo ukloniti. Zadbila bi vid ali svojo dušo bi morda pogubila in večno prokletstvo bi jo čakalo. —

— Da, da, morda ji je v srečo. Bog že ve, kaj dela. In če bi hotel, bi tudi tako spregledala in ne treba bi ji bilo hoditi v Gradec. — In kaj mi je še povedal naš gospod doktor, da bi kupila onemu fantu od naše perice, — saj pozna jo tisto staro Katro, ki pere po hišah, — da bi kupila njenemu fantu nogo, umetno nogo narreč. —

— Kaj tistemu? Ali se ni učil prej v mestu za krojača. —

— Že izučen je bil, da. Saj še zdaj hodi šivat, samo na roko seveda, na stroj šivat mu je doktor prepovedal. —

— Ta fant ni dosti prida. Socijalist je in še druge pohujšuje. —

— Za božjo voljo, socijalist?! No, saj je Katra njegova mati, ravno taka. Tak pogled ima, da človeka glava boli po njem. Socijalist?! —

— Da, socijalist. Take podpirati je nevarno. Še bolj objestni postanejo. O ta fant je prava kuga za našo mladino. Prav bojim se. —

— To moram pa našem doktorju povedati. In Katra mora proč, saj je vse polno drugih žensk za pranje, če se jim plača. —

— Bolje, da doktorju nič ne omenite in tudi Katri ne. Vaš doktor je v nekaterih stvarih malo čuden. —

— Da res. Saj sem že dejala. Kaj pomaga telo in zdravje in vse drugo, — duša, duša to je glavno. —

— Iстина. Pa, da ne pozabim: jaz bom še te dni napravil načrt za kapelico, in ga vam potem predložim. Ali imate kako posebno željo? —

— Ne, ne vse prepuštim njim. Samo, — ali ne pride v stranski zid taka kamenita tabla, kjer bo zapisano, da sem jaz zaradi zaobljube sezidala to kapelico v čast sv. Jožefu? —

— Vse pride kakor želite. —

— Potem bi hotela, da bi bila črna tabla, — črna tabla se na belem zidu lepše vidi. In zlate črte, kaj ne? —

— Vse, vse, kakor bodete hoteli. Ali to je še dosti časa, prej pride fundament in drugo. —

— Meta je to uvidela in se poslovila. Domov grede se ni mogla premagati, da bi ne zavila ven iz trga na razpotje, kjer naj bi stala njena kapelica. Bil je cerkven svet in Meta je računila: Za prostor mi ne bo treba ničesar dati, zato bo kapelica lahko tem lepša. Okno za svetnikom mora biti barvasto, tla pa pisana.

In še dalje je razmišljala. Od stropa bo visela luč, a na oltarčku stali svečniki. Sprejaj pred kapelico bodo rože in ograja. Železna ograja. Vse bo moralo biti lepo in fino. — Če tudi še iz svojega kak goldinar priložim. Saj je v božjo čast. —

Ali najbolj ji je bila na misli tista tabla. Meta bo zapisana v zlatu za vse čase. In morda bi jo še pokopali pri kapelici, če bi želela. Lahko bi dala že zdaj uzidati grob pod tla. Kakor imajo velika gospoda v Ljubljani pri sv. Krištofu. In če bi še kaj denarja ostalo po njeni smrti, — seveda bo ostalo, kam bi ga pa dejala, — naročila bi si v oporoki štiftano mašo. V njeni kapelici nad njenim grobom bi se morala brati vsako leto na dan njene smrti.

Srce je Meti zadržalo od sreče in ponosa, ali hkratu se je vstrašila.

Nečimerne misli so to in pregrešne. Nečisti jo skuša ujeti v svoje zanjke.

— Varuj me napuha in skušnjav, o Gospod! — je zašepetala in zmolila še očenaš, da pride na pobožnejše misli.

(Dalje prihodnj.)

Seeking Refuge from Japanese Bombers

U. S. Army Signal Corps Photograph

Shepherding a flock of small Filipinos before him, this native who lived near the Cavite Navy Base fled to a safer haven after Jap bombers had passed over. Before the Japanese took Manila, U. S. forces destroyed all installations that might have been of use to the enemy and removed all portable equipment and supplies to Bataan and Corregidor. (Central Press)

zelo podobna, če se natančno pogleda.

— "Protestiram najodločneje," je rekel premog. "Poglejte mene in poglejte koks. Luknjast je in joka, lahak kot pero... vsakdo vidi, da je ubožen dečko, ne vreden štirih vinarjev... In potem pogledajte mene. Trd sem in težak. Svetim se. Roden bratranec diamentov sem, morate znati."

— "Jaz resnično ne manj," je rekel koks. "Ni lepo od tebe, da me zanikaš. Če bi te bili obdelovali kot mene, bi ti resnično nič boljše ne izgledal kot jaz."

— "Pripoveduj torej," je reklo poleno.

— "Ne smete mu verjeti besede," je zagotavljal premog.

— "Iz Angleške sem, ravnatoko kakor premog," je rekel koks. "Rastel sem v istem gozdu in bil celo kos istega drevesa — pred stotisoč leti. Zato je moja zgodba popolnoma ista, kot premogova, razen..."

— "Koks je molčal in se boril s svojo ginjenostjo.

— "No?" je vprašalo poleno. "Pustite se mu utolažiti," je rekla šota.

— Ali koks je začel jokati tako silovito, da je skoro razpadel.

— "Razen v onem trenutku, ko je šel plin od mene," je rekel potem.

— "Bože," je menil premog. "Ali je mogoče?"

— "Čista resnica je," je rekel koks. "Ob istem času so naju izsekali iz iste majne, v istem košu so naju dvignili in v isti ladji so naju pripeljali v to deželo. Ali potem so se najina pota seveda ločila. Jaz sem prišel v plinarno in tukaj so me zaprli v veliko shrambo in me ogrevali, dokler ni odbežal ves plin iz mene. In potem so me prodali za majhen denar revnim ljudem z majhnimi sobami."

— Koks je vzdihoval in vzdihoval in ostali so spoštovali njegovo tugo, ker so ga razumeli.

— "Vse skupaj je, če se natančno premisli, zelo čudovito," je reklo poleno zamišljeno.

— "Ni se mogoče spoznati," je ječal koks.

— "Če bi bilo torej padlo v močvirje, bi bilo postalo mogoče šota," je reklo poleno.

— "In če bi me bili posekali pred stotisoč leti, bi bil postal poleno," je rekel premog.

— "In če bi bila ležala še devetindevetdeset tisoč let v močvirju, bi bila mogoče končala svoje

bivanje kot premog," je prerokovala šota.

— "In da mi niso odtegnili plinarni," je izjavil koks. Več ni mogel reči.

Za trenutek je postalo tiho v drvnicah. Vsakdo je mislil na svoje zadeve. Potem se je oglašala šota.

— "Zdaj pa vem."

— "Kaj pa?" je vprašalo poleno.

— "Da... oprostite!" je odgovorila šota. "Prepoznala sem, da smo vsi ena in ista stvar v različnih oblikah."

PLEVEL

Bilo je čudovito, blagoslovljeno leto.

Solnce in dež sta se menjavala ravno tako, kakor je najboljši čas za žito. Če je trajalo suho vreme predolgo, je smel biti govtov, da je deževalo sledečega dne. In če se mu je zdelo, da je zdaj že dosti deževalo, so se že tudi razdelili oblaki; bilo je resnično, kot bi imel samo zapovedovati!

Zato je bil dobre volje in ni tožil toliko, kakor po navadi. Iskrilo in zadovoljno je šel s svojima sinovoma preko polja.

— "Zetev se bo takrat imenitno obnesla," je rekel. "Skладиšča napolnim in izkupim lepo vsoto denarja. Potem kupim za Jensa in Ole nove hlače in na sejem vaju tudi vzamem s seboj."

— "Če me kmalu ne pokosiš, kmet, poležem," je mrmrala rž in njeni težki klasovi so se sklajniali k zemlji.

Tega svedca kmet ni mogel slišati, ali poznal je, kaj ima rž na srcu, zato je šel domov in je poiskal svojo koso...

— "Dobro je v službi človeka," je rekla rž. "Tukaj sem vsaj govtova, da dobi vse moje zrnje svojega gospodarja. Največ jih pride v mlino, kar vsekakor ni prijetno. Ali iz tega nastane lep, svež kruh. Že zaradi časti je treba nekoliko potrpeti. Ostalo hrani kmet za setev v prihodnjem letu."

Poleg žita, za mejo in ob robu jarka je stal plevel. Osat in repinec, mak, zvončice in regrat so rastle tukaj v gostih šopkih in rodile vse obilo semenja. Tudi zanje je bilo dobro leto, ker solnce in dež padata tako na reven plevel kot na imenitno žito.

— "Nas ne pokosi nihče in nihče nas ne vozi v skladišča," je rekel regrat in majal z glavo, ali prav previdno, da bi semenje ne

izpadlo prenašlo. "Kaj bo pač iz vseh naših otrok?"

— "Kar hudo mi postaja pri srcu, če pomislim na to," je rekel mak. "Tu stojim, z mnogo sto semeni in ne vem kam z njimi."

— "Vprašajmo rž za svet," je svetoval repinec.

In vprašali so rž, kaj naj stori.

— "Kdor ima svoje stvari v redu, naj se ne briga za tuje zadeve," je odgovorila rž. "Samo eno bi vam rada svetovala: ne mečite vašega neumnega semenja na polje, ker sicer imate z mehoj opravka!"

Ta svet divjim cvetkam seveda ni mnogo koristil; in cel ljubi dolgi dan so razmišljale o tem, kaj naj stori. Ko je zašlo solnce, so se zaprle in pospale; ali vso noč so sanjale o svojem semenju in sledečega jutra so našle svet.

Mak se je prvi prebudil.

Previdno je odprl par svojih najgorjih zapornic, tako da solnce moglo sijati ravno na me. Potem je poklical jutranji veter, ki je ravno igrajoč se kal ob meji.

— "Ljubi veter!" je prosil prijatelj, "mi li hočeš izkazati uslugo?"

— "Je samo malenkost", je rekel mak. "Prosil bi te samo, če me dobro potreseš in oruکاری, da se moje seme raztroši daleč okoli."

— "Rad", je odvrnil veter.

In na vse strani je pršalo metalno kovo seme. Steblo se je naložilo; ali mak si tega ni posebno k srcu. Ker kdor dobro preskrbel svoje otroke pravzaprav storil svoje dolžnosti hotel dalje.

— "Čakaj", je klical mak; "ljubi mi, da ne boš drugim povil. Sicer bi se utegnili sporniti istega in moje seme ne imelo toliko prostora."

— "Molčim kakor grob", je odvrnil veter in hitel dalje.

(Dalje prihodnj.)

ŽENITVENA PONUDBA

Spoznati se želim s žensko srednje starosti, naprednega mišljenja v svoji ženitvi. Želim žensko, ki ne seli trgovina. Le resne ponudbe bo upoštevalo. RESEN ZENIN, 285 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. —

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY.

SAVE

- ★ All Wastepaper
★ Old Rags
★ Old Rubber
★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabil za veselice in shoda, vizitnice, časnike, kalendarske, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. D. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-58 S. LAWNDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali načlane \$6.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka reči, da je list predrag za člano SNP.J. List Prosveta je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNP.J, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Table with pricing for Prosveta subscriptions in various locations like Canada, Chicago, and Europe.

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNP.J. 2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priročeno pošljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

Subscription form with fields for name, address, and payment details.

Dvonožec

Naravoslovne pravljice

Spisal KARL EWALD

Prevedel FRANC BOLKA

(Nadaljevanje)

"O... plin... plin!" je vzdihoval koks in se premikal sem ter tja, kot bi ginil od bolečin.

— "Zdaj sem takoj gotov", je rekel premog. "Ostanek moje zgodbe ve svet. Rastel sem na zemlji kot najponosnejše drevo gozda, predno so se pojavili ljudje. Brez pomoči ljudi sem postal, kar sem. In ko so me odkrili, postal sem jim večja pomoč kot vse, kar najdejo. Jaz sem najimentionejše kurivo sveta. Gonim vse tovarne, železnice in parobrode zemlje. Imam toliko vročine v sebi, ko nikdo drugi. Iz mene izhajajo plini."

— "Plin... da, plin."

— Zopet je bil koks, ki je tako ječal.

— "To je moja zgodba, je rekel premog. "Mislim, da vaše prekalda."

— "To je resnica," je rekla šota. "Bo tudi zadnja zgodba, ki smo jo slišali," so rekla drva. "Koks ne izgleda, da bi se mogel dvigniti do pripovedovanja."

— "Pač... prav gotovo," je rekel

koks. "Dovolite mi samo zbrati svoje misli nekoliko in potem pojde.

In koks se je zbral in pripovedoval.

Koksova zgodba

"Bil sem nekaj najmočnejše drevo v gozdu."

Nikakor se ne da popisati, kakšen vrišč je nastal, ko je tudi koks začel svojo zgodbo s temi besedami.

Poleno je prevrnilo kozolec od smeha, premog se je režal, da se je čutil smrad po plinu, šota se je zakotalila v kot in se kahljala.

Podgana je pridrvela pod vrata.

— "Zdi se mi, da je bil nekdo tukaj", je rekla.

Vohala je okoli, ker pa ni našla ničesar, je odšla zopet.

— "Najdražji koks", je rekel premog, ko si je zopet opomogel. "Tvoji živci morajo biti še zelo razburjeni. Ali pa te je napadel brezum velikaštva?"

— "I, kakšno drevo si bil ti?" je zaničevalo poleno. "Da bi te bil vendar videl v vsem tvojem sijaju in tvojem veličanstvu."

— "Oprostite!" je rekla šota. "Smejala sem se, ker so se smejali drugi, čeprav je bilo mogoče neponižno. Sicer pa, ali nočem pustiti koku pripovedovati do konca?"

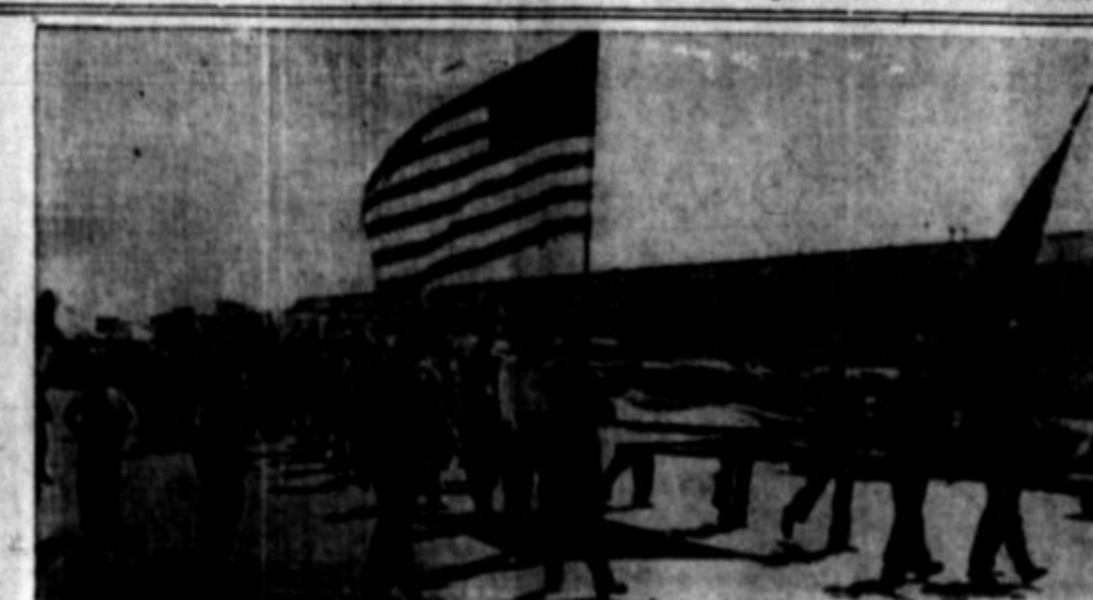
— "Pripoveduj!" je reklo poleno. "Bo zgodba za smeh."

— "Nasprotno," je odvrnil koks. "Moja zgodba je posebno žalostna. Ne, ker mislim, da bi bile vaše tako osobito zabavne, vsaj zame ne. Ali meni se je godilo še huje. Stvar je ta, da sem rodni brat premogov."

— "Ne, kaj vi ne veste, moj dragi," je zaklicel premog.

— "In vendar je tako!" je rekel koks.

— "Hahaha!" se je smejala poleno. "Meni se tudi zdi, da sta si

Članj avinske unije CIO demonstrirajo pred tovarno korporacije General Motors v South Gate, Ind.